

Egy kis történelem: 1944. december 22

Thursday, 28 January 2010

Vannak, akik még emlékeznek, vagy talán át is élték az 1944. december 22-i párkányi szőnyegbombázást. Egymás utáni három hullámban, nagy repülőgépek alacsonyan repülve hajtották azt végre. Valószínűleg amerikaiak voltak.

A város különböző pontjára több bomba esett. A bombázás központja a Fő utca és a Tüzoltó utca leágazása, valamint a mostani Szent Imre tér eleje volt. A Fő utcán a Várady bácsi órásüzlete előtt (most lángos sütő van ott) a pokolgép felszakította a sárga keramitot, leszaggatta a villanyvezetékét. A Szent Imre tér elején, a Világos bácsi kovács műhelyénél éppen egy lovat patkoltak. A lovat darabokra szakította és a bírósági börtön elé repítette (most cipő üzlet van a házban). Kicsit odébb volt a Zahovayék háza, elötte egy fogat lovastól együtt eltűnt. Az anyagi károkon kívül emberáldozatok is voltak. A bombázás után megbénult Párkányban az élet. Elnéptelenedtek az utcák, aki csak tudott, elment a közeli rokonokhoz, vagy lehurcolkodott a pincébe, vagy ki a Hegyfarokra. Megszűnt a villanyvilágítás, a mozgás az utcákon. Az üzletek nem nyitottak ki. Kezembe került egy értékes, nagyjelentőségű levél Zahovay Lacitól. Nagyjelentőségű, mert talán az egyetlen írásos bizonyítéka ennek a decemberi szomorú eseménynek. Értékes, mert egy asztalos mester szomorú családi tragédiájáról szól a második világháború utolsó napjaiban. A levelet az orosz fronton lévő fiának, az ismert zeneszerzőnknek, Zahovay Ernőnek küldte. Engedjék meg, hogy idézzek a levélből. „Drága jó fiam, szomorú szívvel értesítelek, hogy 1944. december 22-én községünket ért kegyetlen légitámadás, amikor a mi házuk is romba dőlt, drága jó Ilonkánk és Erzsike néni életüket veszítették (ez a ház a mai Szent Imre téren volt). 1944. december 22-e péntek volt, verőfényes tiszta idő. Bár az ágyú már elég közelről hallatszott, háborús viszonylatban boldognak ígérkező karácsonyi ünnepekre készülődtünk. Anyuka és Erzsike néni a konyhában voltak elfoglalva. Iluskaék haza készülődtek Gyuszival a szüleikhez Bajcsra a karácsonyi ünnepekre, az uradalmi fogat már várta őket a ház előtt. Amikor üvölni kezdtek a szirénák, Iluska Gyuszival és Vikivel a Duchonyék udvarán lévő légfedezékbe futottak, mi pedig hárman a konyhában maradtunk. A következő pillanatokban két nagy bomba esett a ház utcai falának tövébe, ami a ház elejét egész hosszában bedöntötte, a két szomszéd háznak pedig a mellettünk lévő részét. Majd néhány másodperc múlva a harmadik bomba a műhely épületét terítette le teljes laposra. Mi, akik a konyhában voltunk, annak ellenére, hogy körülöttünk háromlépcsnyire dőltek a falak, csodálatosképpen épségben maradtunk. Ez volt az első hullám, egy halálos áldozattal, a szerencsétlen kocsissal. A fogat pedig teljesen eltűnt. Amikor újból megjelentek a liberátorok, mindenki igyekezett nagyobb biztonságba helyezkedni. Én még akkor is vonakodtam a házból kimenni, de később átléptem a szomszéd ház udvarán lévő nyitott fedezékbe Gyuszival, aki az utolsó pillanatban feljött a pincéből és visszamenni már nem volt ideje. Alig tíz lépésrel láttuk, hogy a Duchonyék konyhájának a tetejére esett a bomba, ami az alatta lévő pince oldalát belökte és a mennyezet egy része is beszakadt. Gyuszival azonnal odarohantunk, majd kívülről is kaptunk segítséget és hozzálátunk a mentéshez. A bennlévők közül csak ketten maradtak teljesen épségben. Szegény Iluskánkat még átvitték a mentők Esztergomba a kórházba, de nem tudták megmenteni, mert az agyába fúródott egy szilánk szegénynek. December 24-én temettük el a Drágámat. Vége az idézetnek. Ekkor veszítette el Duchonyék lánya, az Alizka, akit sokan ismertünk, az egyik lábát. Én másnap este jöttem haza „eltávozásra”, mint katona, hogy együtt töltsöm a Szentestét az édesanyámmal és a testvéremmel. A házuk nem kapott találatot. Kopogtattam, de nem jelentkezett senki. A nem teljesen becsukott ablakon beugortam a szobába és körülnéztem a lakásban. Nem tudtam elképzelni, mi lett velük, mert mindent otthagytak. A nagytükörre szappannal felírtam, hogy itthon voltam és mindenkit csókoltatok. Ezután elmentem a szomszédokhoz és az ismerőshöz, de ott is hiába kopogtattam, ott sem jelentkezett senki. Fájdó szívvel elindultam vissza a csapatomhoz. A síri csendet a sötétségben csak egy-egy orosz repülőgép zavarta, amely itt-ott bombákat dobott le. Másnap délelőtt a németek felrobbantották a hidat. Azt gondolom, hogy e kis megemlékezés sokakban felidézi a háború kegyetlenségeit és vannak olyanok is, akik könnyecseppel a szemükben újból átélnek az akkori háborús, a mai fiataloknak ismeretlen szomorú napokat.

Fatter Imre